

Les bones maneres

La cortesia, l'afabilitat, la urbanitat són germanes petites d'altres virtuts més grans. I la família és l'àmbit on millor s'aprenen, sigui quina sigui l'edat.

21/07/2013

Si hom pensa com les maneres han evolucionat en el curs del temps, o com es viuen de regió en regió, seria fàcil deduir que es tracta d'una cosa purament convencional, que hom pot modificar o fins i tot transgredir a plaer.

Sembla, però, que en termes de cortesia, allò fonamental es manté: tots hem sentit frases de l'estil: "pel seu comportament, es nota que és de bona família" o "quin nen més educat!". I si les han dit de nosaltres probablement ens hem sentit afalagats.

Les virtuts humanes, que són el fonament de les sobrenaturals, són a la base dels usos i costums dels pobles, d'allò que normalment s'entén com urbanitat o educació. Potser no es pugui dir que l'afabilitat, la condició de qui és agradable en el tracte i la conversa, sigui la virtut més important; però genera un sentiment d'empatia, de cordialitat, de comprensió, que és difícil d'explicar o de suplir d'altres maneres.

La urbanitat ens mostra una cosa sense la qual hom no pot habitar en societat, ens ensenya a ser humans,

civils. La cortesia, l'afabilitat, la urbanitat són germanes petites d'altres virtuts més grans. La seva particularitat, però, rau en què sense elles la convivència es faria ingrata. És més, en la pràctica, una persona grollera i descortès amb prou feines podrà viure la caritat.

Mirant Jesús

Ens ha pogut passar, en algun moment de la vida, que davant d'una conducta o una actuació poc correcta per la nostra part ens hagi vingut al cap: "què hauran pensat de mi?"; "per què vaig fer això?", o "que malament que he quedat!".

L'Evangeli ens ha deixat una pàgina que descriu dues actituds enfrontades, la d'un "benpensant" de l'època, i la d'una pecadora [1]. Simó, el fariseu, ha organitzat un dinar d'acord amb la categoria del convidat, algú a qui tenen per un profeta. Segurament ha pensat com

distribuir els comensals, la cura del servei, els plats que ofereix i els temes de conversa que li agradaria proposar al Mestre. Calia quedar bé, davant la societat que comptava i davant l'hoste principal. Però s'oblida d'alguns detalls que el Senyor ha trobat a faltar.

Veus aquesta dona? Quan he entrat a casa teva, tu no m'has donat aigua per a rentar-me els peus; ella, en canvi, me'ls ha rentat amb les llàgrimes i me'ls ha eixugat amb els cabells. Tu no m'has rebut amb un petó; ella, en canvi, d'ençà que he entrat, no ha parat de besar-me els peus. Tu no m'has ungit el cap amb oli; ella, en canvi, m'ha ungit els peus amb perfum [2].

A primera vista, podrien semblar petiteses insignificants. No obstant això, Jesús, perfecte Déu i perfecte home, en nota la manca. Sant Josepmaria, que ha contemplat amb

gran profunditat la realitat de l'encarnació del Fill de Déu, que es manifesta també en gestos que a uns ulls desamorosos podrien passar desapercebuts, comenta a propòsit d'aquest passatge: ***Jesucrist porta la salvació, i no la destrucció de la natura; i aprenem d'Ell que no és cristià comportar-se malament amb l'home, criatura de Déu, fet a la seva imatge i semblança*** (cf. Gn 1, 26) [3].

Trobem aquí ensenyaments per a qui desitja santificar i santificar-se en les diferents senderes del món. Sobretot, quan la mateixa naturalesa humana, amb les seves disposicions i facultats, ha estat elevada pel Senyor.

No hi ha res, per petit o insignificant que sembli, que no pugui dur a Déu: ***tant si menges com si beves, com si feu una altra cosa, feu-ho tot a glòria de Déu*** [4]. Totes les activitats honrades ja han estat redimides, de

manera que totes, realitzades en unió amb Ell, poden ser coredemptores.

Les virtuts són personals, de la persona, però és fàcil constatar que la persona no és una "peça aïllada"; vivim en relació amb el món, coexistim amb altres: som independents i alhora depenem dels altres: ***ens ajudem o ens perjudiquem. Tots som anelles d'una mateixa cadena*** [5].

Les virtuts posseeixen també aquest caràcter social. No són per al lluïment personal, per fomentar l'egoisme, sinó, en definitiva, per als altres. Per què ens sentim tan a gust amb alguns, i potser menys amb altres? Probablement, perquè aquell ens escolta, veiem que ens comprèn, no mostra pressa, dóna serenitat, no s'imposa, suggereix, respecta, és discret, pregunta el just.

Qui sap conviure, avenir-se, compartir, oferir, acollir, donar pau,

és en camí de ser veritablement virtuós. Jesús ensenya que, si manquen algunes condicions, la bona convivència es deteriora. El civisme és potser la millor forma de presentació. I les que podríem anomenar virtuts del tracte constitueixen el pressupost i la base on enfil·lar la joia de la caritat.

Les virtuts de la taula

És molt freqüent, i cada vegada s'estén a més estrats de la societat, que tant el pare com la mare treballin fora de la llar. Són necessaris els dos sous per mantenir l'economia domèstica. Les dificultats que imposen horaris i distàncies perquè coincideixi la família al complet resulten sovint notables, especialment a les grans ciutats. I, encara sort! —pensaran moltes mares—, que els nens poden dinar a l'escola.

No és que abans, quan era més fàcil dinar a casa, aquestes reunions fossin la glòria: doncs a vegades els nois es barallaven o protestaven per allò que se'ls servia, i els pares els renyaven... Més o menys, com ara: les situacions, en el fons, han canviat poc, però es tracta, avui com ahir, d'aprofitar les oportunitats que ens ofereix la vida, i entrenar-se en convertir els contratemps en ocasions formatives.

Quantes vegades hem pensat en transformar, per exemple, els sopars de cada vespre o els àpats dels caps de setmana en reunions familiars? Hi ha estudis on nois i noies assenyalen que el "dinar en família" és el més important per a ells.

Estar amb les persones que ens estimen, compartir, ser compresos, són maneres de socialitzar-se, d'aprendre a donar-se als altres. Millora les relacions entre els

membres de la família, proporciona als pares moments informals per conèixer millor els fills i anticipar-se a possibles dificultats.

Quants detalls d'educació que hi ha sobre els que podem incidir:

"t'agraeixo molt que portis la sal".

"T'has rentat les mans abans de seure a taula?". "Posa't dret, i no creuis les

comes quan menges". "Pots ajudar el teu germà a parar o desparar la

taula". "El pa no es llença". "Agafa bé la forquilla". "Talla la carn a trossos

petits, i no parlis amb la boca plena".

"Cal menjar no només amb l'estómac, sinó amb el cap, i es menja tot el que un s'ha servit, agradi o no agradi".

"La sopa a la boca, no la boca al plat".

"Renta't abans de beure, i no facis

soroll". "No beguis amb el colze recolzat a la taula".

Alguns són avisos que canvien segons els llocs, altres –força– són més universals. Potser semblin

negatius –encara que no caldrà dir-los tots, ni contínuament–, però vistos com a afirmacions parlen de la consideració que hem de tenir pels altres; coses petites que palesen correcció, cortesia, higiene; mostres de sol·licitud sobre aspectes que potser per inadvertència podrien molestar algú.

Als àpats, es poden aprendre coses elementals com quant és raonable que em serveixi, tenint en compte que hi ha altres comensals; o a no menjar fora d'hores, i així apreciar millor allò que em donen. D'altra banda, menjar junts no és només un fet social. També és cultura en el sentit més noble i rigorós del terme.

La cultura, com molts autors han posat de manifest, està relacionada amb el culte. Donar el culte a Déu és part de la naturalesa humana, que també fa cultura en forma de ritus i institucions. Quina manera més

fantàstica de donar al Senyor tota la glòria, si el "ritu" del menjar és precedit per una oració!, si invoquem la benedicció de Déu sobre la família i els dons que rebrem, si agraïm al Senyor el pa que se'ns ofereix cada dia, i preguem per qui ho ha preparat, i per qui viu en la indigència.

Beneir la taula és un costum que ajuda a interioritzar el fet que Déu sempre està al nostre costat, a donar gràcies pel que rebem, i a respectar als altres en la convivència quotidiana.

Mantenir el bon to

Al voltant de la taula i en tertúlies familiars, es prepara els fills per a la vida en societat. Cada vegada és més clar que el lema del "tot s'hi val" no s'ajusta a la realitat. Una persona a la qual molesta qualsevol cosa o que ho discuteix tot, resulta un company de treball complicat.

Un que no es presenta bé quan ha d'atendre al públic, demostra poca estima de si mateix i pels altres, i no comunica una gran confiança, almenys a primera vista. Expressar-se amb correcció, saber intervenir en una conversa o esperar el torn, aprendre a presentar-se amb decòrum, en el vestit i en el guariment, són aspectes de la vida en societat.

Més que la moda, allò que ens allunya de la vulgaritat és l'estil. Tenir estil, tenir classe es caracteritza per la sobrietat i l'equilibri, per la capacitat de conciliar extrems i contrastos, i menys, per anar a la moda.

L'estil forma part de la nostra personalitat. És important, per exemple, aprendre a vestir d'acord amb la ocasió. La netedat no consisteix tant a tenir un vestuari car

o de marca, com a portar la roba neta i planxada.

I això els nens ho conreen a la llar, veient com els pares actuen en tot moment amb elegància i discreció. No és el mateix assistir a un sopar de gala que estar amb els amics, o a la intimitat de la família; no és el mateix passejar de qualsevol manera pels passadissos de la casa, que posar-se una bata res més aixecar-se del llit.

També les reunions familiars —i entre aquestes, els àpats— permeten als fills explicar les petites aventures a l'escola, i, als pares, fer un comentari oportú, o donar un criteri sobre un determinat comportament. Són ocasions per posar en comú aficions, per il·lusionar-se per les passejades per la muntanya o per la història, o per introduir els fills en el fascinant art de la narració.

Podem programar excursions i visites artístiques, i desvetllar, a poc a poc, aspectes de les tradicions familiars i religioses, o patriòtiques, o culturals. Els nens aprenen a parlar sense aixecar la veu ni cridar i, més important, s'exerciten en escoltar, i s'acostumen a no interrompre el fil de les converses, a no imposar els punts de vista ni les exigències.

En família, amb petits detalls tenim cura els uns als altres. Ningú no es presenta mal vestit, ni menja sense un mínim de bones maneres. Les mares, sobretot, pensen en un dinar que li agrada a qui celebra un aniversari. Cadascú passa la safata, i està pendent de les necessitats dels altres. Un ofereix pa o aigua a un altre abans de servir-se. Es donen les gràcies, ja que l'agraïment fomenta la concòrdia, i la concòrdia l'alegria i el somriure.

Després d'un bon àpat en família som més feliços: no només amb l'alegria fisiològica d'animal sa [6], sinó perquè hem compartit amb els que més estimem la nostra intimitat, ens hem enriquit moralment, personalment.

Els comportaments dels que s'ha parlat ajuden a formar la nostra interioritat. A orientar-se cara a Déu i de cara als altres. La dona i l'home madurs són ancorats en la realitat, per això s'accontenten amb allò que tenen i ho gaudeixen a fons. Han après a respectar-se a si mateixos, a ser senyors de la seva ànima i del seu cos. Es condueixen amb naturalitat, prudència i mesura en tota situació. Perseveren confiadament —en l'amistat, en el seu treball, en els objectius que s'han fixat—, perquè més que de rebre són capaços de donar. Han après a ser generosos, i surten cada matí com el sol, que *exultavit ut gigas ad currendam*

viam —alegres com un heroi, a recórrer el seu camí [7], amb un humor benèfic, que dignifica tot allò que toca.

J. M. Martín (2012)

[1] Cf. *Lc* 7, 36-ss.

[2] *Lc* 7, 44-46.

[3] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, n. 73.

[4] 1 *Co* 10, 31.

[5] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, n. 76.

[6] Cf. Sant Josepmaria, *Camí*, n. 659.

[7] *Ps* 19, 6.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/les-bones-
maneres/](https://dev.opusdei.org/ca/article/les-bones-maneres/) (04/08/2025)